

Kockázatértékelés a munkavédelemben

Amikor munkavédelemről van szó, nem csak jogszabályi és törvényi előírásoknak való megfelelésségről beszélünk, hanem egy olyan komoly felelősségvállalásról, amelyet a munkáltató vállal a munkavállalói felé. Ennek a felelősségvállalásnak egyik nagyon fontos eszköze a munkavédelmi kockázatértékelés.

De mi is az a kockázatértékelés? Kinek és mikor szükséges ezt elvégeztetnie?

Ezekre a kérdésekre Baranyi Károly tűzvédelmi szakmérnök, munkavédelmi technikus ad választ az alábbi cikkben.

Mit értünk kockázatértékelés alatt?

Kockázatelemzésnek (kockázat-analízisnek) nevezzük azt a folyamatot, amely során egy adott helyen felméri és meghatározzák a kockázatokat (kockázatbecslés), majd megfelelő intézkedések meghozatalával csökkentik azokat (kockázatkezelés) és végül az eredményekről tájékoztatják az érintetteket (kockázat-kommunikáció).

A munkavédelmi kockázatértékelés egy folyamat, ahol a munkavégzés körülményeit, a munkakörnyezet kialakítását, az ott létesített technológia és munkafolyamatokat, valamint a felhasznált veszélyes anyagokat vizsgálva azonosításra kerülnek, hogy egy adott munkahelyen

mi károsíthatja, veszélyeztetheti a munkavállalókat, és ezek a feltárt (azonosított) veszélyeket mennyire lehet kiküszöbölni, illetve milyen személyi, tárgyi, szervezési intézkedések szükségesek annak érdekében, hogy a munkabalesetek és az egészségkárosodások megelőzhetőek legyenek.

Mik a kockázatértékelés fő céljai?

A kockázatértékelés főként azt célozza, hogy

- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételei megvalósulhassanak
- a megfelelő teendők és intézkedések meghatározásra kerüljenek, rangsorolásuk történjen meg (fontossági sorrend kialakítása)
- a veszélyek és a fennmaradó kockázatok elfogadható mértékűre csökkenjenek vagy megszűnjenek

Mi a kockázatértékelés folyamata, milyen szakaszai vannak?

Az első lépés a **kockázatbecslés**, amelyben megtörténik a veszélyek és veszélyeztetettek azonosítása, valamint a hatás, expozíció becslése és mérése.

Ezt követi a **kockázatkezelés**, melyben megtörténik a feltárt kockázatok minőségi és mennyiségi értékelése, valamint a munkáltató kockázat megelőzési feladatainak meghatározása, (pl. kollektív-, műszaki-, egyéni védelem stb.), az intézkedési terv elkészítése, folyamatos kockázat ellenőrző program kialakítása, valamint az intézkedések eredményességének ellenőrzése és értékelése.

A folyamat harmadik része a **kockázatközlés (kockázatkommunikáció)**, ahol a munkavállalókat (munkavédelmi képviselők, munkavédelmi szaktevékenységet ellátók) tájékoztatják a kockázatértékelés megállapításairól. Ekkor kerül sor a munkavállalókat érintő feladatok közlésére, megvalósítására, azaz a munkavállalók oktatása, képzése, a munkavállalók elégedettségének mérése, a kockázatról az üzleti, telephelyi partnerek tájékoztatása. A munkavállalókat a kockázatértékeléssel kapcsolatos jogaikról (veszélyek, mérési eredmények, megtett intézkedések stb.) is tájékoztatni kell.

Az Mvt.-ben alkalmazott kockázatértékelés általában a kockázatbecslést és a kockázatkezelést együttesen jelenti.

Kinek és mikor és szükséges a kockázatértékelés elvégzése?

Jogszabályi előírásnak megfelelően kötelező a munkavédelmi kockázatértékelés elvégzése, ha a tevékenység szervezett munkavégzés keretein belül történik és a munkáltatónak legalább

egy fő alkalmazottja van, aki lehet egy segítő családtag is. Ez abban az esetben is kötelező, ha a vállalkozás nem folytat veszélyes tevékenységet.

A munkáltatónak a kockázatértékelést és a kockázatkezelést – az *1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről* (Továbbiakban: Munkavédelmi törvény) jogszabály rendelkezéseinek megfelelően – **3 évenként** köteles elvégeznie. Ezen időszakon belül jogszabályváltozás esetén vagy indokolt esetekben köteles felülvizsgálni és adott esetben módosítani (átdolgozni), illetve újra elkészíteni a kockázatértékelést.

Ilyen indokolt esetek például:

- ha módosul az alkalmazott technológia, vagy megváltoznak a munkakörülmények
(pl. egy gépen, munkaeszközön változtatás történik)

- új veszélyes anyag kerül bevezetésre akár a munkavégzésben,
akár más területen belül (pl. takarítószer változtatása)

- (súlyos) munkabaleset-, vagy fokozott expozíció történik,
illetve ha a munkavégzés foglalkozási megbetegedést okozott

Lényegében minden olyan esetben kötelező a felülvizsgálat (illetve módosítás vagy újraírás), amikor a bekövetkezett változás hatással van vagy lehet a munkavállaló egészségére, biztonságára. Ilyen lehet például egy klímaberendezés beszerelése is. *Az indokolt eseteket a Munkavédelmi törvény 54.§. (3.) pontja rögzíti.*

A kockázatelemzés felülvizsgálatával kapcsolatosan folyamatosan figyelni kell a jogszabályváltozásokat, mert az gyakran előfordulhat, hogy bizonyos előírások időközben változnak (szigorodnak) és érintik a munka- vagy tűzvédelmi előírásokat. Munkavédelem vonatkozásában, például az egyéni vagy kollektív védőeszköz biztosításánál előfordulhat, hogy egy veszélyes anyag használatánál időközben szigorúbb védelmi szintet írnak elő és változtatni kell! Az is előfordulhat, hogy a felhasznált anyag összetételén vagy minőségén változtatnak, valamint jogszabályi változás nélkül is szigorodhat az előírás a védőeszköz védelmi szintjére.

Fentieket összefoglalva: a kockázatértékelés a munkahely (munkavégzés) körülményeinek, a munkakörnyezet kialakításának, az ott létesített technológiának és munka-, vagy irányítási folyamatoknak az átvizsgálása, kielemezése és értékelése. Feltárja és azonosítja a potenciális veszélyeket és megbecsüli annak kockázatait.

A kockázatértékelés a megelőzés egyik nagyon fontos eszköze és ahhoz, hogy valóban eredményesen működjön, az elemzésnek mindig a vizsgált vállalkozás munkahelyének és munkakörnyezetének valós állapotából kell kiindulnia. Emellett fokozottan figyelni kell arra, hogy minden olyan feltárt és azonosított kockázatot, amely a munkavállalóra veszélyt jelenthet, vagy egészségkárosító hatással bírhat, megszüntessen vagy legalább jelentős mértékben lecsökkentsen.

Baranyi Károly